

Lewis Carroll

Alica v čudežni deželi

NASTOPAJO: LENA HRIBAR, ANA HRIBAR, AJA KOBE, ROK KUNAVER,
MATEVŽ MÜLLER, LADA PETROVSKI TERNOVŠEK, DUŠAN TEROPŠIČ

DRAMATIZACIJA: EVA MAHKOVIC

DRAMATURGIJA: VEDRANA KLEPICA

GLASBA: MITJA VRHOVNIK SMREKAR

SCENOGRAFIJA: ANDREJ RUTAR

KOSTUMOGRAFIJA: ANA SAVIČ GECAN

OBLIKOVANJE VIDEA: ATEJ TUTTA

ASISTENCA KOREOGRAFIJE: LADA PETROVSKI TERNOVŠEK

ASISTENCA KOSTUMOGRAFIJE: NATAŠA RECER

OBLIKOVANJE MASKE: ANITA FERČAK

OBLIKOVANJE TISKOVIN: EVA MLINAR

LEKTURA: METKA DAMJAN

FOTOGRAFIJA: BARBARA ČEFERIN

GARDEROBA: NATAŠA RECER

PRODUKCIJSKA EKIPA ANTON PODBEVŠEK TEATRA

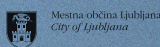
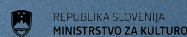
KOPRODUKCIJA: ANTON PODBEVŠEK TEATER IN LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

V predstavi je uporabljena skladba Johanna Straussa: *Na lepi modri Donavi*, Op. 314

Lewis Carroll

Alica v čudežni deželi

KOREOGRAFIJA
IN REŽIJA
**MAGDALENA
REITER**

Alica v čudežni deželi

O čem bi lahko govorila *Alica v čudežni deželi*?

Alica v čudežni deželi bi lahko bila pravljica o odrasčanju. To je zgodba o mladem dekletu, ki opazuje svet in v njem živeče ljudi ter poskuša najti vsaj kakšen smisel v njihovem početju in vedenju. In kot da ne bi bilo dovolj že to, da je ne morejo prepričati pravila in razumnost tega sveta, začne panično dvomiti tudi o sebi. Pa tudi precej hitro se začne spreminjati – potem ko poje nek nenavaden piškot in popije še bolj skrivnosten napoj, njeno telo v hipu postane preveliko ... in že v naslednjem – premajhno. A s svojo velikostjo le tu in tam zakuha kakšno manjšo nevšečnost (uniči zajčjo hišo in s svojimi velikanskimi solzami povzroči poplavo). Pomembneje je v resnici to, da se spremeni tudi njen razum, ki se sčasoma prilagodi najbolj nezasišanemu scenariju, ki se ji odvije med pripovedjo. *Alica v čudežni deželi* se ne prične kot pravljica. V njej ni prav nič samoumevnega. Alico vržejo v svet, ki je povsem drugačen od njenega, in dobro se zaveda, da je vse okoli nje popolnoma neuravnovešeno. A sčasoma ji ne preostane nič drugega, kot da sprejme dejstvo, da lahko zajci govorijo, da lahko mačke postanejo nevidne, da ima Vojvodinja namesto otroka prašička ter da sta Nori zajec in Klobučar obtičala v neskončni zanki čajank. Toda sprejeti še ne pomeni razumeti. *Alica v resnici* ne ve, zakaj je ta svet videti takšen, kot je, in kako deluje ... Ni prepričana, da ji bo iz njega sploh kdaj uspelo pobegniti.

Alica v čudežni deželi bi lahko bila tudi zgodba o moči in poštenosti. Čeprav *Alica* preživi kopico zapletenih situacij, zavoljo katerih se prične spraševati o logičnosti življenja, ki ga je bila vajena, in čeprav je velikokrat v dvomih, se odloči, da ima pravico do lastnega stališča o tem, kaj se okoli nje dogaja. In na koncu se za to niti ne opraviči. V resnici sploh ni sramežljiva. Odide na čajanko in se usede za mizo, čeprav sploh ni bila povabljena. In zakaj ne? Mizo so naredili za več kot le za tiste tri ljudi, ki za njo sedijo! Za nameček pa še z velikim veseljem izjavi, da je spor o pogrešanih kolačih in sodišču nesmiselna šarada brez kakršnih koli predpisov ali dokazov, zavoljo katerih bi lahko bila celotna zadeva sploh zakonita; če lahko v svetu, v katerem se je znašla, zakonitost sploh kaj pomeni ...

Alica v čudežni deželi bi lahko bila tudi zgodba o prismuknjenosti. 'Ampak nočem med prismuknjence!' je pripomnila *Alica* (ko je govorila o prismuknjeni čajanki, ki poteka za vogalom). 'Oh, temu res ni pomoči,' ji je odgovorila *Mačka*, 'tu smo vsi prismuknjeni. Jaz sem prismuknjena, ti si prismuknjena.' 'Kako veš, da sem prismuknjena?' je vprašala *Alica*. 'Saj moraš biti,' je povedala *Mačka*, 'drugače ne bi prišla sem.'

Vse skupaj je videti kot neškodljiv pogovor – namreč tisti med *Alico* in *Mačko Režalko* -, ki pa je obenem tudi značilen (simptomatičen). Tu ni nobene možnosti, da bi bil kdo dejansko pri zdravi pameti. Kajti, kaj zdrava pamet sploh je? Stanje razumevanja in prispevanja k skupni viziji resničnosti? Morda gre za omejujočo resničnost, resničnost, ki si ne more prislanjati nadomestnih vesolj in človeških zmožnosti. Gre za moderni koncept, če že ne za postmoderne. Kdo odloča o tem, da je nekdo zmešan ali razumen? Okolje, v katerem živimo? Večina ljudi okoli nas? A kaj če nas je večina norih? Potem nas mora biti tistih nekaj, ki se razlikujemo od večine, razumnih. Ali lahko o tem sploh odločamo, če smo v manjšini?

Konec koncev pa bi lahko *Alica v čudežni deželi* govorila tudi o matematiki. Lewis Carrol je bil matematik in zato je skoraj v vsakem poglavju knjige mogoče najti zamisli o novi matematiki 19. stoletja. No, resnici na ljubo se iz nje večinoma norčuje.

Književni in zgodovinski učenjaki, ki so analizirali zgodbo o *Alici v čudežni deželi*, trdijo, da je tematsko tako tesno povezana s časom, v katerem je bila napisana, in ljudmi, ki so obdajali Carrola, da so nekateri postmoderni tolmači romana morda le šli malce predaleč.

Toda to je morda tudi najlepši vidik Carrolovega dela. *Alica v čudežni deželi* navdušuje mlado in odraslo občinstvo – bralce, obiskovalce gledališč in filmskih predstav – že vse od leta 1865. In tudi spekter njenih adaptacij in interpretacij je za naštevane predolg in za razlago preveč izčrpen. Gre potemtakem za knjigo o odrasčanju, norosti, zasebnih ali političnih osebnostih iz Carrolovega okolja? Za nesmisel? Seveda, in najbrž za vse to in še malo več. V svojem videnju romana režiserka in koreografinja Magdalena Reiter *Alico* prikazuje kot duhovito, ljubeznivo, odločno in radovedno bitje, ki je pripravljeno na raziskovanje neznanega, a nikakor ne naivno, brez lastnega glasu ali mnenja. *Alica* ni nikoli namenoma nesramna, vendar ima vedno pripravljen odgovor na sleherno provokacijo, s katero se mora soočiti. Izhajajoč iz svojih izkušenj iz sodobnega plesa, Reiterjeva like poišče v gibu in telesu in tako ustvari dinamične prizore, ki so polni humorja, a hkrati tudi posebne nežnosti in subtilnosti, ki pa jih vselej namenoma uravnovesi nekje na sredini. Njeni prostori so vse prej kot predmetni in resnični, saj bolj mejijo na sanjska, nadrealistična vzdušja, ki se včasih spogledujejo in tu pa tam celo odkrito naslanjajo na vizualno poetiko René Magritte. Ta se odlično dopolnjuje s Carrolovo absurdno literarno duhovitostjo, ki jo je za oder priredila dramska pisateljica Eva Mahkovic. Podobe in besede v resnici pripadajo popolnoma različnima svetovoma, a sobivajo le zavoljo našega skupnega dogovora, da se predmet, za katerim po navadi jemo, imenuje miza in napiše kot MIZA. Toda, kaj se zgodi, če eno zamenjamo z nečim drugim, če zamenjamo označevalca z označencem, ali obratno? Ali če zamenjamo predmetno z zamisljivo o tem predmetnem? Ali se nam ob tem lahko zruši svet? Pravzaprav se nam lahko. Živimo na temeljih iz besed in podob; in če ne razumemo, kako se uporabljajo, se izgubimo, naša okolica se nam zazdi nenavadna in tuja in lahko jo celo obtožimo, da je zmešana. In prav lahko se nam tudi zgodi, da nam bo zakričala nazaj, da smo v resnici zmešani mi. Carrol je to zelo dobro vedel. To ga je tudi zabavalo. Na koncu knjige je napisal kratek odstavek o Alicini sestri, ki leži na travi; preden odpre oči, kar nekaj časa okleva, saj se zaveda, kaj se ji bo zgodilo, ko jih bo končno odprla – 'dolgočasna resničnost'. In potem se ponovno spomni svoje sestre *Alice*, saj je prepričana, da bo lahko tudi takrat, ko odraste, z ljudmi okoli sebe podelila vsaj delček te nenavadnosti. *Alica v čudežni deželi* v režiji Magdalene Reiter na to nedvomno in optimistično upa – da bo *Alica* namreč tudi potem, ko odraste, ostala neverjetno nadrealistična, prismuknjena in neodpušljivo nenavadna.

Vedrana Klepica, dramaturginja predstave

DATUM PREMIERE

30. 11. 2019, Anton Podbevšek Teater

17. 1. 2020, Lutkovno gledališče Ljubljana